

ЗАКОНЪТ ЗА ИНДУСТРИАЛНИТЕ ПАРКОВЕ ЗАДАВА ГРЕШНИ РЕШЕНИЯ В ЕНЕРГЕТИКАТА И КЛИМАТА

- Превръщането на сегашните „икономически зони“ в „индустриални паркове“ би имало смисъл само ако допринесат за постигането целите на „зеления преход“.
- Политиките за изследвания, иновации и свърването им с бизнеса, задължително трябва да вървят заедно с прехода към нов тип енергетика и постигане на климатичните цели и това трябва да е заложено с конкретни текстове в закони, които уреждат икономическото развитие.

Законът за индустриалните паркове (ЗИП, <https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/163316/>) на пръв поглед няма нищо общо с енергетиката. Но само на пръв поглед. Защото освен че концентрира на малка площ няколко (или повече – зависи от площта на парка) ако не големи, то „средна ръка“ потребители на енергия, един ИП крие и възможности за развитието за производство на „зелена“ електро- и топлоенергия. Ако, разбира се, има съответните условия и подкрепа.

Подкрепа не във формата на пари - въпреки че в сегашната ситуация е пълно с примери как пари, идващи от ЕС, а и от държавния бюджет, се харчат без много мисъл и обществени ползи. От „Зелени закони“ виждаме подкрепата най-вече като създаване на условия за развитието на зелената енергетика, която е основен стълб както за реализирането на „Зелената сделка“ и за постигане на климатичните цели на България и ЕС, а също така носи и други ползи за икономиката и гражданите.

Народното събрание е на път да изпусне една такава възможност за създаване на благоприятни условия за ВЕИ като ги игнорира напълно в текстовете на Закона за индустриалните паркове. Това не само не кореспондира с общите трендове на политиките и добрите практики в ЕС, но и игнорира факта, че нараства броя на българските предприемачи, които сами се насочват към ВЕИ-технологии за целите на икономическата си дейност.

Проектът "Граждани и експерти за прилагане на зелените закони," се изпълнява с финансовата подкрепа на Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП. Основната цел на проекта е чрез повишаване на ангажираността на гражданите с околната среда и участието им при формулирането на политики да постигнем балансирано развитие и устойчиво използване на природните ресурси.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Сдружение за изследователски практики и при никакви обстоятелства не може да се приема, че той отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Фонд Активни граждани България. www.activecitizensfund.bg

Проектът на Закона за индустриалните паркове урежда най-общо статута на ИП от самото им създаване. Според чл. 2, целта на закона е да осигури:

- „1. създаване на условия за стимулиране на инвеститорите, да извършват производствена дейност в индустриалните паркове.*
- 2. създаване на благоприятна институционална среда за екологични производства, иновации в производствени дейности за развитие на производства и услуги с висока добавена стойност и подобрени условия на труд и за подобряване на икономическата ефективност на предприятията.*
- 3. стимулиране на инвестициите във високотехнологични производства и услуги чрез осигуряване в индустриалните паркове условия за внедряване на научноизследователска и развойна дейност, на иновации и трансфер на технологии.*
- 4. привличане и стимулиране на инвестиции за балансирано социално и икономическо развитие на регионите и общините.“*

Амбициозни цели, които обаче са намерили слабо отражение в проекта. Обратното, задълженията по чл. 6 за собствениците и операторите, при определени условия и начини на прилагането им, биха могли да бламират целите.

Според чл. 6 на ЗИП се създават нелоши задължения за собствениците и операторите на ИП, които трябва да осигурят:

- устройствените условия съгласно чл. 4 и 5 (свързани с изисквания, разписани в ЗУТ – бел. моя);
- затворени мрежи на техническата инфраструктура, които обслужват само дейности, осъществявани на територията на парка;
- свързаност на затворените мрежи по т. 2 с приложимите елементи на техническата инфраструктура по чл. 64, ал. 1 от ЗУТ;
- управление на индустриалния парк.

Какво включват **като минимум** „затворени мрежи на техническата инфраструктура“ е указано в чл. 7: уличната мрежа на парка, ВиК мрежата за водоснабдяване и канализация **само на територията** на ИП и „затворена електроразпределителна мрежа по смисъла на §1, т. 24д от Допълнителните разпоредби на Закона за енергетиката“.

В ал. 2 на същия член се указва, че затворените мрежи на техническата инфраструктура може да включват и други елементи на техническата инфраструктура на парка, съобразени с функционирането на парка и с елементите на техническата инфраструктура, към които паркът е свързан, съответно присъединен. Ал. 3 посочва, че на територията на ИП може да има елементи и на друга техническа инфраструктура, вкл. електроенергийна, ВиК, улична, при определени условия.

Малка подробност е, че посочената по-горе т. 24д от Допълнителните разпоредби на Закона за енергетиката (ЗЕ) е определена с §7, т. 26, б. „а“ на Преходните и заключителните разпоредби на самия

ЗИП. Впрочем със същия §7, т. 26, б. „а“ на ЗИП се определя и що е то „затворена газоразпределителна мрежа“, каквато не присъства като елемент в минималния обхват на затворените мрежи на техническата инфраструктура, но изискванията за нея са добре разработени в закона.

Всичко, казано дотук ни показва две неща:

1. Че държавата – в случая чрез законодателя, определя специфични видове изисквания, които можем да определим като „подкрепа“ за ИП и за инвеститорите в тях. Това е видно както от преобладаващите форми на собственост – държавна, общинска, смесена – и едва четвъртата опция е частна, така и от Раздел VII „Държавна политика за ИП. Мерки за стимулиране на ИП“.
2. Че в амбицията си да развива индустриалните паркове – заложен в различни стратегически документи и предложена за финансиране с 490 милиона лева от Плана за възстановяване и устойчивост плюс още десетки милиони от две оперативни програми, амбиция, обяснявана с изпълнението на политиките за иновация и научно-развойна дейност, свързване на науката и икономиката, дигитализация, заетост и т.н., държавата някак си **пропуска възможността** да осигури изпълнение/интегриране елементи и на три други основни за България и ЕС политики – енергийната, климатичната и опазването на околната среда.

И точно тази пропусната възможност според „Зелени закони“ е проблемът, който откриваме.

Например, чрез ЗИП може да се предвиди подкрепа поне за две дейности, свързани с развитие на ВЕИ на територията на един ИП:

- Изграждане на ВЕИ за собствени нужди на инвеститорите, като може това да бъдат както PV-системи, така и системи за отопление, вентилация и охлаждане.
- Създаване и опериране на „енергийни кооперативи“ с участие на инвеститорите, а при желание – и на собствениците и оператора, с които да се облекчат както инвестициите във ВЕИ, така и произведената от тях енергия да се ползва по-ефективно от повече (или всички) „съкооператори“. В тази дейност естествено място има и създаването на съответните мрежи за пренос и разпределение на електро- и/или топлоенергията, които не непременно биха били – технически и като собственост – част от сега предлаганата затворена електроразпределителна мрежа.

Смятаме, че подобна подкрепа ще улесни и постигането на националните цели, свързани с развитието на чиста енергетика и намаляването на емисиите от парникови газове, което ще е принос и за постигане на общите европейски цели. Допълнителен ефект ще има за откриването на работни места и за дигитализацията (чрез изграждане на необходимите „умни мрежи“ и т.н.)

Помощта за тези, а и други дейности, които могат да се предложат в посока постигане на енергийни и климатични резултати в унисон с национални цели и общите цели на „Зелената сделка“, може да бъде съфинансирана по линия на европейски програми или с национално съфинансиране, но най-вече трябва да се изразява в **намаляване на административно-бюрократичните проблеми**, каквито в самия ЗИП има заложені немалко, въпреки претенциите на законодателя, че облекчава процедурите. Разбира се, изискват се и промени в Закона за енергетиката и Закона за енергията от възобновяеми източници, които да позволят облекчаване на административните процедури като цяло.

Трябва да отчетем и риска затворената електроразпределителна мрежа да създаде от някои оператори **„енергийни рентииери“**. Този риск (а по същия начин те могат да се окажат и „водни рентииери“ или „улични рентииери“) е заложен в текстовете на закона, регулиращи собствеността и оперирането на „затворените технологични мрежи“ и е потвърден от практиката на отдаване на концесии в България. Накратко рискът се състои в това, чрез серия договорни отношения, оперирането на мрежите да попадне у „оператор“, който ще събира средствата, но ще намери начини да прехвърля на собственика разходите за ремонти, поддръжка, възстановяване и т.н. Затова тези текстове следва да се прегледат основно и рискът, който носят, да бъде премахнат или поне минимизиран.

Няма да навлизаме надълбоко в спора между ЕРП-тата и законодателя, дали предоставянето на управлението на затворените електроразпределителни мрежи на собственика или оператора, по начина, по които се предлага, представлява „кражба на бизнес“, предоставен им с договорите за приватизация. Ще отбележим само, че при едни дела срещу държавата, изглежда вероятно трите ЕРП-та да осъдят България, като присъдените обезщетения отново ще бъдат за сметка на държавния бюджет, т.е. – на всички нас. За да се избегне този риск, правителството и НС трябва да влязат в разговори с ЕРП-тата и да се опитат да ги убедят, че подобен подход е полезен за изпълнение на определени европейски политики, които ще се реализират чрез постигане на целите в чл. 2. Но без видима подкрепа за реални „зелени“ решения, които да показват, че индустриалните паркове наистина ще работят в унисон с целите на „зеления преход“, подобни твърдения няма да изглеждат твърде реалистични.

ЗИП съдържа и други рискове, свързани със собствеността, концесионните отношения и възможностите частни оператори на ИП да бъдат скрито субсидирани от собственика - държавата или общините и т.н., които могат да доведат до корупция, незаконен натиск върху инвеститорите в ИП и др., но те не са обект на този анализ.